

Hållbara leverantörskedjor i anläggningsbranschen

– Vägledning för branschgemensamma krav och arbetsätt

I bygg och anläggningssektorn har frågan kring hållbara leverantörskedjor växt de senaste åren. Det SBUF-finansierade projektet Hållbara leverantörskedjor i anläggningsbranschen 13182 har tagit fram en vägledning som är anpassad för de krav och arbetsätt som finns i anläggningsbranschen. Vägledningens innehåll baseras på branschens behov och nuläge, och riktar sig till alla aktörer som arbetar i

Foto: Per-Erik Adamsson

ett anläggningsprojekt. Målet har varit att utveckla ett gemensamt arbetsätt och en gemensam syn på sociala och etiska aspekter vid materialinköp, och är en fortsättning på SBUF-projektet 13044 Ansvarsfulla materialval i anläggningsbranschen.

Bakgrund

Bygg- och anläggningssektorn är en stor konsument av material och står för nära hälften av all resursanvändning i form av material och energi. Mängderna ökar dessutom stadigt i takt med ökande global utbyggnad av infrastruktur. Produktionen av material påverkar både miljö och människa när råvaror utvinns och bearbetas till produkter. Branschen har därför ett stort ansvar att bidra till att den negativa påverkan vid materialproduktionen blir så liten som möjligt. I dag finns sociala risker såsom farlig arbetsmiljö, slavliknande förhållanden och låga löner i all typ av produktion och i alla branscher. I anläggningsbranschen har sociala krav inte varit någon stor fråga annat än i vissa specifika fall, men det finns i dag uttalade ambitioner i branschen att arbeta mer aktivt och brett med frågan. I det tidigare SBUF-projektet Ansvarsfulla materialval i anläggningsbranschen utfördes en riskanalys på branschens betydelsefulla material med avseende på miljömäs-

siga och sociala risker. Riskanalysens resultat har varit grunden för att utveckla det branschgemensamma syn- och arbetsättet för hållbara leverantörskedjor i anläggningsbranschen.

Syfte

Projektet syftade till att fördjupa och vidareutveckla strategier och verktyg för att säkerställa hållbara leverantörskedjor och ansvarsfulla materialval i projekt. Dels genom att undersöka arbete med leverantörskedjor i andra branscher, dels genom att skapa en samsyn kring

HELA KEDJAN: ANSVAR FÖR MATERIALINKÖP TILL ANLÄGGNINGSPROJEKT

En vägledning för att ställa sociala och etiska krav vid materialinköp

Mars 2007

gemensamma ambitionsnivåer och metoder i anläggningsbranschen. Projektets mål har bland annat varit att ta fram en vägledning för ett gemensamt arbetssätt med hållbara leverantörskedjor i olika faser i anläggningsprojekt. Projektet har förankrat resultatet i branschen genom att bjuda in olika branschaktörer till en gemensam kick-off och workshop.

Genomförande

Projektet är ett samarbetsprojekt i branschen och finansierats av NCC, Peab, Skanska, Trafikverket och WSP tillsammans med bidrag från Svenska Byggbranschens Utvecklingsfond (SBUF). Stockholm Vatten har också deltagit i ett pilotprojekt inom ramen för arbetet. Inledningsvis genomfördes en omvärldsanalys som identifierade ambitionsnivåer för ett gemensamt arbetssätt. Andra branschens arbete med hållbara leverantörskedjor studerades där goda exempel och erfarenheter om hinder och lyftes fram. I samband med omvärldsanalysen skrevs även ett examensarbete om ekonomiska drivkrafter och affärsmässiga värden av att ställa leverantörskrav i anläggningsprojekt, där resultatet användes i den framtagna vägledningen. Vidare anordnades en kick-off för projektets intressenter för att engagera fler typer av beställare i projektet men också för att få input i arbetet att ta fram vägledningen. Arbetssätt och metoder testades i tre olika pilotprojekt. Dessa delprojekt har legat till grund för arbetsmetodik och en gemensam grundnivå för branschen. Vägledningen har anpassats för att vara användbar för olika typer av entreprenadformer och för både privat och offentlig sektor. Vägledningen presenterades för branschen vid en avslutande workshop för att få feedback på resultatet men också för att sprida och förankra arbetet i branschen.

Resultat

Projektet resulterade efter avslut i:

- Ökad kunskap i branschen och gemensam bild av hur olika aktörer i ett anläggningsprojekt kan arbeta för hållbara leverantörskedjor vid materialinköp.
- Fler beställare och aktörer engagerades i projektet genom de kickoffer och workshoppar som hållits under projektets gång. Över 100 personer har varit delaktiga på de olika workshoppar som hållit inom ramen för projektet.
- Ett examensarbete om ekonomiska drivkrafter och affärsmässiga värden av att ställa leverantörskrav i anläggningsprojekt. Examensarbetet bidrog till utvecklingen av ett framgångsrikt arbetssätt för att bättre förstå värdet och förutsättningarna att jobba med leverantörskedjor i anläggningsprojekt.
- En skriftlig vägledning för arbete med hållbara leverantörskedjor vid materialinköp till anläggningsprojekt. Vägledningens innehåll och ambitionsnivå baserades på synpunkter som fördes fram vid en kick-off i projektets start samt en omvärldsanalys. Både beställare, entreprenörer, leverantörer, konsulter och myndigheter har bidragit med sina olika erfarenheter under projektets gång. Inledande kapitel i vägledningen beskriver bakgrund, uppförandekoder, sociala och etiska aspekter samt de mänskliga rättigheterna. Vägledningen beskriver sedan ett systematiskt arbete för att ställa krav på sociala och etiska aspekter för material i anläggningsprojekt. Den ger stöd under hela kedjan från en idé om ett anläggningsprojekt till genomförandet. Under vägen ges tips på fördjupning och befintliga

konkreta verktyg som man kan ha nytta av i sitt arbete.

- Vägledningen är även ett stöd för:
 - Beställare – i att skapa förståelse för hur deras ambition och målsättning för hållbara leverantörskedjor influerar hela projektet och dess leverantörsled.
 - Konsulter – i att skapa förståelse för deras roll i arbete med hållbara leverantörskedjor och hur deras val av lösning och utformning har en påverkan.
 - Entreprenörer – i att skapa förståelse för hur de kan leva upp till beställarnas ambitioner och efterleva kravställning för att på så sätt ha en positiv inverkan på villkor i leverantörskedjan
 - Materialleverantörer – i att skapa förståelse för kravbild och hur denna kopplar till beställarnas ambitioner och hur viktigt materialleverantörernas arbete är för att förbättra villkoren i leverantörskedjan.

Slutsats

Slutsatserna från vägledningen är att branschen kan dra fördelar av ett gemensamt arbetssätt för att i hög grad implementera etiska och sociala krav vid materialinköp. För att undvika dåliga förhållanden i leverantörskedjan och för att bidra till förbättringar måste verksamheter göra mer än bara införa uppförandekoder. Det är viktigt att följa upp ställda krav och att agera på uppdagade avvikelser. Ofta ser mönstret för anläggningsbranschens material och produkter ut så att de allvarligaste riskerna för kränkningar av mänskliga rättigheter ofta finns där råvaran till produkterna utvinns. En ytterligare svårighet som branschen därför måste hantera är att känna till förhållandena och kunna påverka leverantörer flera led från sina avtalsparter. Det gäller att vara konsekvent för att verkligen lyckas påverka sina leverantörer. Att arbeta på sikt med gemensamma mål och värderingar är också därför en mycket viktig aspekt av arbetet med hållbara leverantörskedjor. Det krävs förutom detta även kompetens och resurser i projektet samt att kunskap och medvetenhet om risker finns. Det krävs att tid läggs för att lära sig och utveckla arbetssätt, men på sikt ger arbetet mervärden i form av bättre relationer och gemensam utveckling med leverantörerna, stärkt varumärke och mer välgrundade beslut i organisationen.

Ytterligare information

Kontaktpersoner:

Sara Hjelm, WSP, tel 010-722 81 72,
e-post: sara.hjelm@wspgroup.se

Litteratur:

- Hela kedjan: Ansvar för materialinköp till anläggningsprojekt – En vägledning för att ställa sociala och etiska krav vid materialinköp. Slutrapporten kan laddas ner från www.sbuf.se – projekt 13182